

7. ar. 8. ad 4. *potentia q. potentia Dei, articulo octauo ad quartum, duabus singularibus differentiis separantur ab aliis oppositis. Prima est, quod ceterorum oppositorum semper alterum, ideo oppositi ratione habet, quia alterius negatio est, vel negationem secum ducit. Cōtradiçtorie enim & priuatiue oppositorum alterum negatio est: cōtrariorum vero alterum vt priuatio est; vt dicitur decimo metaphysice, re latiuè autem oppositorum vt sic, neutrius alterius detructio est; sed ex hoc quod opponuntur mutuo se ponunt nō enim pater opponitur relatiue filio ex hoc quod idē non potest esse pater & filius eiusdem, sed ex hoc quod contra ponitur filio, vt dictum est, ex hoc autem ponit filium; & e conuerso, & simile est in aliis relatiue oppositis; semper nanque inuenitur hoc, quod ex hoc, quod re latiuum ad suum correlatiuum dicitur, ponit ipsum & non negat, ex hoc autem opponuntur, vt in textu dicitur, quod hoc ipsum, qd sunt aliorū sunt, ergo &c. Secunda est quod ceterorum oppositorum alterum se habet vt imperfectum respectu alterius, vt patet discurrendo per singula, relatiue autem oppositorum vt sic neutrum altero perfectius esse oportet: quoniam vt sic id est in quantum opposita hoc ipsum quod sunt ad aliud sunt; in quantum aut res aliqua ad aliud est, nec perfecti, nec imperfecti rationem habet. Si autē considerentur relatiue opposita vt opponunt cōtradiçtione participata, sic absq; dubio verum est quod alterum alterius negationē claudit, respectu eiusdem &c. & hoc mō intelligendi sunt expōsitoris illi, qui dicunt relatiue opposita opponi, ex eo quod non pnt esse in eodem respectu eiusdem, & nō est accipiendum de relatiue oppositis vt sic præcisè, qm vt ex duabus conditionibus eorum inducitur apparet, qd relatiua oppositio formaliter & præcisè sumpta non cōsistit in negatione & imperfectione, sed positione abstracta ad perfectionem & imperfectionem. Et qm sermo Aristotelis formalis est, ideo veram relatiue oppositorū descripiat assignauit dicens, relatiue opposita esse illa, quæ ea ipsa, quæ sunt oppositorum sunt &c.*

Opponitur relatiua cōtradiçtione participata a inquantū vñ alterius negationem claudit, vt relatiua vero inquantū inuicem cor relatiua sūt.

Ita vero quæ sunt vt contraria ipsa quidem quæ sunt nullo modo ad inuicem dicuntur: contraria vero sibi inuicem dicuntur, neque enim bonum mali dicitur bonū, sed contrarium, nec alium nigri album, sed contrarium: quare differunt a se inuicem hæc oppositiones.

Hic secundo determinans de oppositione contraria duo facit, primo quasi describendo contrarie opposita, dicit, (Illa vero &c.) Vbi tria notanda sunt. Primum est quod secundum triplicem contrarie oppositum conditionem, tria Arist. tangit. sunt enim contrarie opposita entia, & in hoc conueniunt cum relatiue oppositis (ad se inuicem nō respectiua.) & in hoc differunt a relatiue oppositis (& denominata sibi inuicem contraria) & per hoc differunt a disparatis, puta albedine & dulcedine. Primum conditionem innuit dicens, ipsa quidem quæ sunt, id est secundum suas proprias essentias. Secundum subdens, nullo modo ad se inuicem dicuntur. Tertium adiungens, contrario vero sibi inuicem dicuntur. Secundum est, quod opposita cōtrarie, vt in textu patet, oportet secundum ea quæ sunt, non se inuicem respicere: & aliquo modo (scilicet vt contraria.) se inuicem respicere; & consequenter non esse relatiua & esse relatiua. Non propterea quod oporteat contraria non esse relatiua secundum esse, & esse relatiua secundum dici: quoniam album & nigrum, dulce & amarum & alia huiusmodi neutro modo sunt relatiua, sed propterea, quia oportet contrarie opposita non esse correlatiua per se & esse correlatiua per accidens. Vocantur autem relatiua per se, quæ secundum se ipsa seu propriis nominibus referuntur, vt pater & filius, duplum & dimidium &c. relatiua autem secundum accidens, quæ secundum aliquod sibi additū seu denominatiuis nominibus referuntur, vt Sortes est relatiuū

secundum accidentem sibi paternitatem; & patris nomē indutus, Platonis filii dicitur pater; necesse quippe est qd contrarie opposita secundum ea, quæ sunt sub propriis nominibus relatiua ad se inuicem non sint, vt album nō dicitur nigri album; nec e conuerso, & quod denominentur contraria, ac per hoc secundum additam contrarie tatis relationem, relatiue dicuntur induta contrarii vocabulum, dicitur enim nigrum (& si non albi nigrum, albi tamen contrarium) & e conuerso, album dicitur nigri cōtrarium, & sic oportet contraria opposita non esse correlatiua & esse correlatiua. Nec tamen hoc sufficit ad discernendum contrarie opposita, sed oportet specificari quali relatiua denominatione oportet ea esse correlatiua: & hoc fecit Aristotele. (cum dixit ea oportere a contrarietatis relatione denominata, sibi inuicem cōtraria dici) Tertium quod quia Aristoteles superfluitetenus (vt logicum decet res sub intentionibus considerantem) opposita contrarie manifestauit per differentiam a relatiuis & disparatis; nec aperuit quid contraria oppositio sit, sed quæ contrarie opposita dicuntur, non vera descriptione, sed aliquali maiore explicatione, quæ contrarium nomen sonet, ideo non est mirandum si contrarie opposita declarauit; per dici sibi inuicem contraria. Ex dictis nanque iam patet, quod adiuncta hæc particule duæ aliæ, tres contrariorum conditiones ostendunt; quas contrariorum, aut contrarie oppositorum nomen non explicat &c.

Quæcunque vero contrariorum talia sunt, vt in quibus nata sunt fieri, & de quibus prædicatur necessarium sit alterum ipsorum inesse, nihil horum est medium, quorum vero non necessarium est alterum inesse, horum omnium aliquid est medium oīno, vt agritudo, & sanitas in corpore animalis nata sunt fieri, & necessarium est alterum inesse animalis corpori vel agritudinem, vel sanitatem. Et par & impar de numero prædicatur, & necessarium est alterum in numero esse, vel impar, vel par, & nullum est medium eorum, neque agritudinis, & sanitatis, neque imparis, atque paris. Quorum vero non est necessarium alterum inesse eorum est aliquid medium, vt nigrum & album in corpore animalis nata sunt fieri, & non est necessarium alterum eorū esse in corpore, non enim oē corpus aut album, aut nigrum est. Sed prauum & studiosum prædicantur quidem de homine, & de alijs multis, sed non est necessarium alterum eorum inesse illis de quibus prædicantur non .n. omnia vel praua vel studiosa sunt, sed est horum medium. Albi quidem & nigri fuscum & pallidum, & quicunque alij sunt colores, prauū vero & studiosi quod neque prauum, neque studiosum est. In aliquibus itaque nomina posita a his quæ media sunt, vt albi & nigri fuscum & pallidum, in quibus autem nominā quidem medio assignare idoneum non est, sed per utriusque extremorum negationem (quod medium est) determinatur, vt neque bonum, neque malum, neque iustum, neque iniustum.

Deinde diuidendo contraria per mediata & immediata, magis eorum naturā aperit, tali ordine. Primo ponit diuisionem bimembrum cum membrorum descriptionibus dicens, contrariorum quadam esse, quorū nihil est medium id est immediata; & ista sunt quæcūque talia sunt; vt in quibus nata sunt fieri, & de quibus prædicantur; necesse est alterum ipsorum inesse; quedam vero, quorū est aliquod mediū, id est mediata; & ista sunt quæcūque talia sunt, vt non sit necesse alterum ipsorū inesse ei, in quo nata sunt fieri. Secundo declarat exemplariter utrumque membrum: & quo ad primum adducit in exemplum languorem & sanitatem in naturalibus, & in mathematicis parem & imparem declarat in eis saluari descriptionem primi membri, & ex descriptione descriptum. Quo ad secundum autem adducit album & ni-